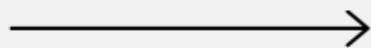

Adam Mickiewicz

DZIADY CZ.III

- Podstawowe informacje o lekturze (czas i miejsce akcji, problematyka itd.)
- zagadnienia na maturę i sprawdzian
- quiz sprawdzający wiedzę

Dziady cz III

Adam Mickiewicz

Geneza

Zostały napisane w Dreźnie. Poeta walcząc z wyrzutami sumienia iż nie wziął udziału w powstaniu listopadowym (które miało miejsce pół roku przed napisaniem dramatu), zdecydował się stworzyć ów utwór. W utworze wspomniany jest także słynny proces filomatów, w którym również Mickiewicz został skazany. Dramat dtst się zapowiedzią lepszej przyszłości, dzięki mesjańskiej roli Narodu.

Najważniejsze pojęcia:

- Martyrologia- ukazywanie cierpienia i skrajnej sytuacji człowieka.
- Oniryzm- konwencja literacka, ukazująca rzeczywistość jako Sen, marzenie senne, koszmar
- Mesjanizm- prąd filozoficzny zakładający wiarę w nadejście Mesjasza, który odkupi winy, a sam się poświęci

Kompozycja i styl

Niejednorodna kompozycja, co widać na przykładzie aktu pierwszego który składa się głównie ze scen dramatycznych oraz wierszowanego epickiego Ustępu i wiersza. Oprócz tego w utworze dialogi przeplatają się z monologami, które dtają się odrębnymi przemyśleniami, wypowiedziami. Język podobnie jak kompozycja jest zróżnicowany, ponieważ w utworze pojawiają się zarówno wypowiedzi potoczne jak i patetyczne. Mickiewicz a dramacie wtrąca również wypowiedzi obcojęzyczne.

Tematyka

Utwór ilustruje walkę o wolność narodu i jego martyrologię. Dwóch najważniejszych bohaterów: Konrad i Ks. Piotr reprezentują różne postawy i racje moralne. Ważnym wątkiem poruszonym przez Mickiewicza są również różne zachowania Polaków i środowisk rosyjskich wobec historii i procesu Filomatów. Utwór zawiera także elementy symboliczne i wizyjne, przemianę moralną głównego bohatera oraz wizję przyszłych losów Polski.

Dziady cz III

Adam Mickiewicz

Dedykacja

Poświęcony znajomym Mickiewicza: Janowi Sobolewskiemu, Cyprianowi Daszkiewiczowi, Feliksowi Kołakowskiemu, którzy zostali skazani w procesie Filomatów i zmarli na obczyźnie.

Przedmowa: Ukazuje sytuację Polaków na Litwie, gdy wykonwcą carskiej polityki został senator Nowosilcow.

Prolog

Akcja rozpoczyna się 1 listopada 1823 r. w celi klasztoru Bazylianów, przerobionym na więzienie stanu. O duszę młodego kochanka walczą siły dobra i zła, a bohater przechodzi wewnętrzną przemianę. Podkreśla to symbolicznym napisem: *Gustavus obiit- natus est Conradus* (z łac. Umarł Gustaw- narodził się Konrad)

scena I

W Wigilię roku 1823 r. w klasztorze siedzą więźniowie i rozmawiają o prześladowaniach młodzieży litewskiej. Jan S. opowiada o kibitkach wywożących na Sybir i porównuje niewinną ofiarę jednego młodzieńca do ofiary Chrystusa. Konrad wpada w szal i zaczyna śpiewać pieśń: *zemsta, zemsta, zemsta na wroga, z Bogiem i choćby mimo Boga*. Ma również wizję proroczą, ale zasłania mu ją kruk (mała Improwizacja)

scena II

Rozpoczyna się Wielka Improwizacja- najważniejsza część dramatu, ukazująca bunt romantycznego indywidualisty. Konrad przemawia do Boga, prosząc o władzę do rządzenia ludzkimi umysłami i sercami. Wierzy, że wszelka moc pochodzi od Słowa. Padają słowa: *Ja jestem milion, bo za miliony kocham i cierpię katusze*. Oznaczają one, że z jednej strony bohater utożsamia się z Narodem, ale też czuje się lepszy, bo ma wyższą powinność do wykonania. Nie otrzymuje jednak odpowiedzi od Stwórcy, więc zarzuca Mu obojętność na ludzkie cierpienie (złe duchy po lewej stronie go do tego namawiają). Prawie dochodzi do bluźnierstwa, jednak zanim nazwie Boga carem, mdleje.

scena III

Konrad trafia pod opiekę ks. Piotra, który odprawia egzorcyzmy i wypędza złe duchy z duszy młodzieńca. Archaniotowie dostrzegają, że pomimo winy, bohater uczynił to z powodu miłości do ludzi.

Dziady cz III

Adam Mickiewicz

scena IV

W mieszczańskim domku młoda dziewczyna, Ewa, modli się za ojczyznę i poetę tomiku poezji, który przeczytała. We śnie dostrzega ogród wypełniony kwiatami, z których najważniejsza jest róża, która jest mistycznym symbolem tajemnicy zbawienia.

scena V

Widzenie ks. Piotra: dzieje Polski od rozbiorów do powstania listopadowego ukazane jako męka i zmartwychwstanie Chrystusa. Dzięki tej ofierze na świecie zatriumfuje wolność. To mesjanistyczne widzenie łączy się z niejasną przepowiednią o zbawicielu czterdzieści i cztery, który powróci z zesłania i oswobodzi całą ludzkość.

scena VI

Sen Senatora: dręczące go diabły, otrzymał odznaczenie od cara, ale popadł w niełaskę imperatora. To wywołuje na zmianę napady ambicji i strachu Nowosilcowa, który podąża drogą ku potępieniu.

scena VII

Akcja w saloniku Warszawskim, gdzie zebrała się elita kosmopolityczna oraz grupa młodzieży patriotów. Młodzi rozmawiają o prześladowaniach na Litwie, arystokracja narzeka na nudę życia towarzyskiego po wyjeździe Senatora, a literaci dyskutują o poezji. Jeden z mężczyzn opowiada historię Cichowskiego, który był torturowany podczas przesłuchań, ale literat uważa, że to zbyt drastyczny temat do opowiadania przy stole. Wysocki porównuje naród Polski do lawy wulkanicznej- z wierzchu odrażającej, a w środku rozżarzonej i gotowej do działania. Ta metafora uświadamia, że elity są skorumpowane i współpracują z Rosjanami, ale właściwa tkanka społeczna nie zaniechała patriotyzmu.

scena VIII

Rezydencja Senatora w Wilnie: przybywa pani Rollison wraz z ks. Piotrem. nowosilcow udaje zszokowanego na wieść o torturach syna Rollisonowej i obiecuje kobiecie rozpatrzyć sprawę. Gdy kobieta wychodzi Senator nakazuje pozwolić jej zobaczyć syna, po czym zamknąć w osobnej celi. Współpracownicy podsuwają mu pomysły jak sprowokować Rollisona do samobójstwa. Następnie odbywa się przesłuchanie ks. Piotra, który cierpliwie znosi ciosy, lecz przepowiada śmierć Doktorowi.

Dziady cz III

Adam Mickiewicz

Na bal wpada pani Rollison, oskarżając Senatora o śmierć syna, ale zostaje pocieszona przez ks. Natychmiast jednak słysząc grzmot, który oznajmia śmierć Doktora. Na pytanie jak udało się Piotrowi przewidzieć coś takiego, odpowiada on słowami przypowieści, z której jasno wynika, że Bóg czasem oszczędza grzeszników, by zesłać na nich gorszą karę. Ks. dostrzega wywożonego na przesłuchanie Konrada, któremu przepowiada długą podróż i spotkanie z mądrym człowiekiem.

scena IX

Cmentarz: rozmawiają Guślarz z kobietą w żałobie (pasterka z II cz. Dziadów), a w pobliskiej kaplicy rozpoczyna się pogańskim obrządek. Kobieta chciałaby zobaczyć ducha mężczyzny, który niegdyś objawił jej się podczas podobnego obrzędu. Guślarz snuje przypuszczenia iż duch milczał, bo był cieniem żyjącego człowieka. Pojawiają się dusze potępione: Doktor przelewający z ręki do ręki wrzące srebro (symbol srebrnych denarów-zdrady), a także trup w strou weselnym, rozrywany przez psy. Kobieta na koniec wymawia imię ukochanego, ale Guślarz przypuszcza iż mógł on zmienić imię lub wiarę. Widać jadące z Wilna kibitki. Kobieta rozpoznaje wśród nich swojego ukochanego. Widać, że był torturowany, ale najwięcej cierpienia przysparza mu piętno krwawe na czole, które jest symbolem grzechu i boskiego majestatu.

Ustęp

Podzielony na części poemat epicki o Rosji, który wyraża niechęć wobec caratu. Opis rosyjskiego krajobrazu, architektury, pomnik Piotra Wielkiego. Opisy owe są punktem wyjścia do refleksji na temat dziejów Rosji i szansą obalenia despotyzmu. Pojawia się nieznajomy, czyli Józef Oleszkiewicz, którego poglądy mistyczne wywarły wpływ na Mickiewicza i zapowiadały upadek caratu i tyranii.

Do przyjaciół Moskali

Sympatia i solidarność z prześladowanymi Rosjanami.

Dziady cz III

Adam Mickiewicz

Bohaterowie dramatu

- **Konrad**- aka Gustaw aka Upiór, przechodzi przemianę oznaczającą, że chce walczyć dla dobra ludzkości; Prometejska postawa, owładnięty pychą, wykonawca mesjanistycznej przepowiedni
- **Żegota**- w klasztorze opowiada przypowieść o diable i ziarnie- *O wy! co tylko na świat idziecie z północą,/ Chytróść rozumem, a złość nazywacie mocą;/ Kto z was wiarę i wolność znajdzie i zagrzebie/ Myśli Boga oszukać- oszuka sam siebie.*
- **ks. Piotr**- pokorny, miłuje Boga i ludzi, ratuje duszę Konrada, przejmuje od niego dar jasnowidzenia, Mesjanizm w utworze
- **p. Rollisonowa**- niewidomwa wdowa, matka torturowanego więźnia,
- **Jan Rollison**- więziony uczeń gimnazjum, mimo tortur nie zdradza przyjaciół
- **Senator**- Mikołaj Nowosilcow, komisarz cara na terenach zaboru rosyjskiego, rasyfikator, organizator tajnej policji Królestwa Polskiego
- **Doktor**- zdrajca narodowy, zginął od pioruna, pierwowzorem był ojczym Juliusza Słowackiego, czyli August Bécu, którego negatywne przedstawienie w utworze stało się przyczyną sporu poetów

Problematyka

Bunt- bunt Konrada wynika z poczucia niesprawiedliwości i niezgody na cierpienie Polaków, domaga się od Polaków krwawej zemsty, wbrew etyce chrześcijańskiej

Dobro a zło- pycha Konrada przeciwstawiona z pokorą i miłością ks. Piotra, dobre i złe duchy (psychomachia-walka o duszę bohatera),

Mesjanizm- dramat dawał nadzieję Rodakom po klęsce powstania listopadowego, wiara w ofiarę Polski na miarę ofiary Chrystusa była wyrazem przekonania o boskim porządku świata, zapowiedźmartwychwstania narodu i ojczyzny

